

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Simon Gregorčičeva ulica št. 13.

TELEFON STEV. 552.

Upravništvo: Kongresni trg št. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po t.

Pisnim vprašanjem naj se priloži zna-

za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Časopisna značajnost.

Doletela nas je neposredna čast, da nam je posvetil starikavi mladinski popoldnevnik cel uvodnik. Izjemoma je bil celo tako pošten, da je citiral naša izvajanja celo točno, da si ne tudi objektivno, toda do te dostojnosti, da bi nas tudi imenoval pri pravem imenu, se seveda ni povzpelo. Ze sama ta nedostojnost nas oprošča vsake dolžnosti, da bi odgovorili na njegova izvajanja. Še bolj pa nas oprošča od te dolžnosti uvodnikova vsebina, ki je edino primerna za senilno glasilo iz Knafllove ulice.

Dični mladinski popoldnevnik si namreč domišlja, da more nam očitati politično neznačajnost. To pa zato, ker da hvalimo zdaj to, zdaj drugo stranko. Ker s tem »argumentom« tudi drugi naši nasprotniki radi havzirajo, si dovoljujemo par načelnih besed o časopisni, oziroma politični značajnosti.

Odkar se je pri nas razvilo strankarsko življenje, je bilo tudi vse naše časopisje strogo strankarsko orientirano. Vse, kar je lastna stranka storila, je bilo brikljantno, vse pa, kar je sterila nasprotna stranka, je bilo globoko pod vsako kritiko. Tako se je razvila ona smešna malomestna teorija, da se vse politične stranke in vsi politični delavci dele le na dva tabora: v lastnem so sami angeli, v nasprotnem pa sami hudiči. In čim bolj je kak list to teorijo dejansko izpovedoval, da si jo je seveda z raznimi zofizmi skušal prikriti, tem bolj je veljal za značajnega. Še bolj pa je veljal ta smešen nazor pri pcedenceh. Vse polno jih je, ki še danes izjavljajo: Ker je bil moj oče »naprednjak«, zato bom umrl še jaz kot esdesar. To duševno lenobo pa imenujejo mladinski listi »značajnost«. Bodi takoj povedano, da za takšne vrste značajnosti nimamo zmisla in jo prav radi prepuščamo senilnemu mladinskemu popoldnevniku, ki je obenem z lastništvom menjal tudi svoje prepričanje.

Ni značajnost, da list vedno eno in isto trobi, temveč značajnost je v tem, da piše vedno tako, kakor je prepričan. Seveda pa je potreben, da ostane list svojemu domnevemu mišljenju zvest. Ni značajno, če bi verski list pisal danes za verstvo, jutri pa proti verstvu, in po pravici bi odklonili bralci socialističen list, ki bi danes zagovarjal socializem, drugi dan ga pa napadal. Osnovne smernice lista morajo ostati iste, toda sodba o dnevnih dogodkih pa se mora izpremenjati, kakor se menjajo dogodki sami. Tako tudi sodba o politikih. Ko so snovali politiki SLS električno centralo na Završnici, so bili vredni vse pohvale, ko so propagirali mržnjo proti političnemu nasprotniku, pa vso grajo.

In samo po tem načelu se ravnamo tudi mi. V svoji prvi številki smo izjavili, da bomo zagovarjali načela zapadne evropske demokracije. To je naša osnovna smer in tej smo stali vedno zvesti. V skladu s tem svojim načelom smo se takoj izjavili za sporazum in podpirali smo vsakogar, ki je bil propagator sporazuma. Zaradi tega pa seveda nismo postali apriocistični. Če smo bili n. pr. za demokratsko stranko vsled njenega dela za resničen sporazum, pa nismo mogli biti za njo tedaj, ko je goveril Voja Marinković o jugoslovenski Karolini. In čeprav nismo za g. Pašiča, smo bili vendarle odločno na njegovi strani, ko je zapodil zaradi sporazuma SDS v cpozicijo.

Stranke in politiki se namreč presojajo z absolutnega in z relativnega stališča in če mladinski listi tega ne razumejo potem jim res ni pomagati. So stvari, ki so absolutne zle in s katerimi se ni mogoče sprijazniti in zato se mi z besedo-

Krsta Miletić podal ostavko.

Beograd, 13. aprila. Minister za promet Krsta Miletić je včeraj takoj, ko je dobil obvestilo o govoru St. Radića v Pakracu, glede na vsebino tega govora odšel k Pašiču in mu sporočil svoje nezadovoljstvo zaradi te Radićeve izjave. Po tej konferenci je odšel Krsta Miletić k Uzunoviću in mu je podal ostavko na svoj položaj. Opazilo se je, da ni Uzunović v tej ostavki nič omenil na seji ministrskega sveta, ki je bila včeraj.

Besedilo ostavke se glasi tako-le: »V današnji »Politiki« je objavljeno, da je Stefan Radić, minister prosvete, na zborovanju v Pakracu med ostalimi rekel tudi sledeče: »Ako se ne popravi promet, ako se bo kradlo vsak mesec po štiri tisoč ton premoga v Zagrebu, to je 32 milijonov kron, in to je ugotovil Krsta Miletić, ali kakor bi se to njega nič ne tikalo, ako se to ne zboljša, ne bo več

minister za promet. To je jasno. To se je godilo brez njegove volje v njegovi odsotnosti, a ako on ne pozna načina, da to odpravi, potem zanj ni več mesta.«

Ordinarna laž je, da bi se bilo kaj takega dogajalo v času, odkar sem jaz minister za promet. Ker vsebujejo te besede, ki jih je izrekel aktiven minister, obrekovanje in žalitve, preko katerih ne morem in nočem, mi je čast zaprositi Vas, gospod predsednik, da izvolite sprejeti mojo ostavko na položaj ministra za promet, ker ne želim, da bi imel še priliko sedeti za istim stolom s tako »bitango« in »vucibatino« (potepuhom in lopovom). Zahvaljujem se Vam na doseganjem zaupanju ter Vas prosim, gospod predsednik, da izvolite biti prepričan o mojem globokem spoštovanju. Krsta Miletić, minister za promet.«

IZJAVA KRSTE MILETIĆA NOVINARJEM.

Beograd, 13. aprila. Krsta Miletić je v svoji ostavki izjavil včeraj novinarjem: »Dal sem ostavko danes okrog 10. dopoldne. Za tem sem šel k Nikoli Pašiču kot načelniku stranke in sem ga obvestil o stališču, ki sem ga zavzel napram Radiću. Poudarjam, da sem napravil to že po izvršenem dejstvu. Imel nisem drugega namena, kakor da izstopim iz vlade. Kar se moje osebe same tiče, je stvar končana. Mislim, da moja ostavka ne bo imela nobenega odmeva v splošnem položaju. Vsa časopisna poročila so se izkazala dosedaj kot točna. Zato menim, da sem na podlagi teh poročil smel zavzeti tako stališče. Vse, kar je povedal Radić, je laž. Njegov glavni namen je političen. Dokler vodim jaz posle v kakem resoru,

ne dovoljujem, da se kdo vanje meša. Po moji utemeljivi ostavke sva za Radićem bčt. Vstrajal bom na tem, da se moja ostavka čimpreje sprejme.«

Na vprašanje, koliko je resnice na tavinah pri debatah je odgovoril Krsta Miletić: »Od l. 1923 do l. 1925 je bila pokurjena določena količina premoga. Tako je nastala neka škoda. Vse to se je zgodilo, ko jaz še nisem bil minister. Ko sem za to izvedel, sem odposlal komisijo, ki je imela preiskati in ugotoviti, ali je kaj škode in kdo jo je povzročil. — Jaz sem bil osebno razžaljen in sem tudi le za svojo osebo podal ostavko. Zato ta ostavka nima nobene zveze s političnim položajem.«

Seja širšega glavnega odbora radikalne stranke bo 25. t. m.

V zvezi z včerajšnjimi dogodki, od katerih je najznačilnejši ostavka prometnega ministra, je zanimivo zabeležiti, da je Nikola Pašić včeraj po posvetovanju, ki ga je imel s svojimi prijatelji v stranki, odločil, da se za 25. t. m. skliče širši glavni odbor stranke. Kot dnevni red je označen: »Razpravljanje o političnem položaju«. Tak dnevni red pomeni najširše pretresanje političnih vprašanj. Sodi se, da bodo tvorili začetek razprav odošaji med obema skupinama v radikalni stranki. Zato izgleda, da poskusi nekaterih

mlajših radikalov, ki so si te dni prizadevali, sprte skupine pomiriti, niso uspeli in da misli Pašić na ostro borbo, v kateri bi eliminiral vse one, o katerih meni, da mu delajo v zadnjem času zapreke. Splošno mislijo, da je pričakovati burnih prizrcov. O Pašiču se zatrjuje, da je odločen voditi borbo do skrajnih posledic, da zmaga na vsej črti ali pa podleže.

Pričakovati je zato, da se bodo dogodki razvijali v hitrem in živahnem tempu in da pride v naši notranji politiki do senzacionalnih izprememb.

UZUNOVIĆ O OSTAVKI.

Beograd, 13. aprila. Včeraj ob 6. zvečer je prišel Pašić v predsedstvo vlade k Uzunoviću. V tem času pa je bil Uzunović ravno na dvoru, kjer se je zamudil več časa. Pašić pa ni hotel čakati na Uzunovića, temveč se je vrnil domov.

Uzunović je bil na dvoru od 6 1/2 do 7 1/2, ko je prišel z dvora, je izjavil novinarjem, da je bil sedaj prvič, odkar je predsednik vlade, pri kralju in mu poročal. Novinarji so ga vprašali na to, kaj je z ostavko Krste Miletića, na kar je odgovoril: »Jutri bomo videli.«

lomno SDS nikdar ne bomo sprijaznili. Toda so zopet stvari, ki se jih more brez škode za osnovno misel sprejeti in ozkosrčnost bi bila s pedanterijo ubijati možnost skupnih akcij za velik cilj.

Iz teh vidikov prescjamo mi politično značajnost in zato odklanjamo apriocistično stališče tudi pri presoji političnega nasprotnika.

Predsednik vlade Uzunović je imel v svojem kabinetu posvetovanje s Krsto Miletićem. Navzoča sta bila tudi ministra Milan Simonović in Miša Trifunović. Na konferenci so razpravljali o ostavki Krste Miletića. Ko je Uzunović odhajal s te seje, je izjavil novinarjem:

»Popoldne sem pozval k sebi Krsto Miletića in vse poskusil, da bi ga pripravil do tega, da spremeni stilizacijo svoje motivacije za ostavko. On pa ni hotel pristati na to. Zato sinoči Miletićeva ostavka še ni bila sprejeta. Ko sem bil pri kralju, sem ga obvestil o ostavki in informiral o položaju, ki je nastal.«

Ko so novinarji Miletića vprašali, kaj je z ostavko, je izjavil: »Jaz ostanem dosledno pri ostavki in pri njeni motivaciji.«

Uzunović je še na vprašanje novinarjev, če bi utegnila ostavka imeti večje posledice, odgovoril: »Mislim, da ni razloga za to. Sicer pa vprašajte še na drugi strani!«

Radićeva izjava.

Zagreb, 13. aprila. Sinoči je prispel v Zagreb St. Radić iz Pakraca, kjer je bilo zborovanje HSS. Z njim je dopotoval dr. Juraj Krnjević, podsekretar v ministristvu socialne politike in načelnik v ministristvu prosvete dr. Šajkovač. Minister prosvete ostane v Zagrebu dva dni.

Ob tej priliki in glede na ostavko ministra za promet je izjavil St. Radić novinarjem, da besedilo njegovoga govora, kakor je objavljeno v »Politiki« ni točno, ker je smisel pocstren. St. Radić je, kakor je izjavil, rekel, da Miletić za to zna, a da ni krivec za to, on je to samo toleriral in naravno sem rekel, da on tega ne odobrava. Izjava je torej točna, ali je ton malo preoster. Ta stvar v ostalem ni nova. To je stara stvar in sem o tem že govoril tudi z Krsto Miletićem samim in s tedanjim predsednikom vlade Pašičem. To vprašanje sem načel tudi v ministrskem svetu. Ako je Miletić razžaljen, naj me toži pred sodiščem. Izgleda, da me je Miletić hotel izzvati z ostrimi in žaljivimi izrazi v ostavki. On želi, da pride do razračunanja. Smatral sem Miletića za politika in nisem vedel, da je on literat. To je vsekakor neka posebna vrsta literature, malo dekadentska.

Na vprašanje, ali bo ta ostavka povzročila ostavko cele vlade, je odgovoril Radić: Nj govora. Samo njegovo mesto se bo popolnilo in nič več. Krsta Miletić je s svojo ostavko samo olajšal vladi situacijo. Nam je celo prav ljubo, da je Miletić podal ostavko in ako bi je ne bil podal, bi nas vseh pet podalo demisijo in tako izzvalo krizo vlade. Nato je izjavil Radić, da se je delal pritisk na železničarje, da morajo na radikalno zborovanje. Miletić je vodil v ministristvu za promet partizansko politiko najhujše vrste. Ne more biti minister, kdor je tak strankar. In one stvari, ki jih je počeljal v Sarajevu. Imamo na stotine slučajev, ko se je zahtevalo od ljudi, da se vpišejo v radikalno stranko, ker sicer ne more človek postati niti navaden zavirač. Tak človek pomeni smrt za promet. To je mnogo nevarnejše nego n. pr. v šolstvu. V prometu ne sme biti nobenega partizanstva, pa tudi sami radikalni so proti temu, da bi se na tak način postopalo. O tem sem z mnogimi govoril. Pa recimo, da dobe vseh 60 tisoč uradnikov in delavcev, ki so v prometu, kaj je to proti trem milijonom kroglic. Miletić je vsekakor najnesposobnejši minister. Treba je samo pogledati, kaj je napravil v poljedelstvu. Trdno sem prepričan, da se radikalni klub ne bo z njim strinjal.

Na vprašanje, ali misli, da je Miletić napravil ta korak sporazumno s Pašičem, je odgovoril Radić: Ako ga je vprašal, je dobro, ako ga ni vprašal, je slabo. Pašić je predsednik stranke in Miletić se je moral v tej stvari najprej obrniti nanj. Pašičev položaj je sedaj močnejši, kakor pa je bil takrat, ko je bil predsednik vlade. Tako je v vsaki stranki, kjer vlada parlamentarni režim. Meni je prav lepo, kadar nisem minister, lepo pa mi je tudi, kadar sem minister. Lepo mi je celo, kadar sem v zaporu, a še lepše, kadar nisem.

PRED OSTAVKO ČEHOSLOVAŠKE VLADE.

Praga, 13. aprila. Pričakuje se, da bo Černyjev kabinet čez nekaj dni podal ostavko. Na njegovo mesto bi prišel nov kabinet s sedanjim ministrom za socialno politiko Schiffom na čelu, ki je znan kot zaupna oseba predsednika Masaryka.

Potreba reforme volilnega reda.

Ne samo pri nas, temveč skoraj v vseh državah, kjer ima parlamentarizem še veljavo, se čuti potreba, da se volilni red izpremeni. Tako je danes na dnevnem redu diskusija o nujni reformi volilnega reda v Avstriji, Češkoslovaški in Franciji ter morala bi biti tudi pri nas, če ne bi vladalo tako splošno mrtvilo.

V vseh modernih parlamentarnih državah se vrše volitve po proporcionalnem volilnem redu. Da je ta princip teoretično najbolj pravičen, je gotovo, ker pravi namen volitev more biti samo ta, da se potom volitev čim najbolj jasno spozna pravo mišljenje ljudstva. In po proporcionalnem volilnem redu se tudi dejansko more uveljaviti vsaka le količnik utevljena skupina. Ravno v tem pa je s praktičnega stališča tudi največja napaka proporcionalnega volilnega reda. Zakaj čisti in neomejen propore silno pospešuje nastajanje strank in slabe posledice tega rezultata smo dobri spoznali tudi v Sloveniji. Saj je nastopilo v mariborski oblasti skoraj toliko strank, kolikor poslanskih mest je bilo za oddati. S tem pa je onemogočena delazmožnost parlamenta in bili bi v večnem kriziranju. Če se že danes skoraj ne da doseči zadostnega sporazuma med samo dvema strankama, kakšne težave pa bi bile šele, če bi bilo treba delati za sporazum med desetimi in še več strankami. Zato se je v vseh državah omejilo propore z različnimi določbami in najbolj z določbo vezane liste. Pri volitvah ne more nastopiti kot kandidat posameznik, temveč volilec ima izbirati samo med listami, ki jih postavijo stranke. Posledica tega pa je, da volijo poslance pravzaprav stranke in ne volilec in da se poslanci ne čutijo odgovornim volilecem, temveč svojim strankam. Ta diktat strank pa je za političen razvoj države silno škodljiv, ker ubija demokracijo.

Zavest politika, da je odgovoren volilec, je namreč glavno bistvo demokracije. Vezane liste pa to odgovornost ubijajo. Ker kakor hitro je stranka postavila svojo listo, potem ne gre več za posameznega kandidata, temveč za stranko. Zato je za poslance samo to važno, da pride na listo in sicer če mogoče na prvo mesto, ker potem je njegova izvolitev zasigurana, pa naj je volilec še tako s svojimi prejšnjimi obljubami opeharil.

Ni pa to edina slaba posledica. Ker gre samo za stranke, skušajo vse stranke s čim bolj vabljivimi gesli prelicitirati vse druge konkurentinje. Demagogija je nujna posledica te kričave in samo na instinkte proračunljene agitacije. Le prenaravno je, da je potem z novoizvoljenim parlamentom vse nezadovoljno. Zakaj volitve niso poslale v skupščino najbolj sposobne ljudi naroda, temveč le one, ki najbolj zvesto ubogajo klike, ki imajo strankarski aparat v rokah. Te klike odločujejo tudi pri volitvah, kar so skoraj brez izjeme neuspehi disidentov v vseh pokrajnih jasno dokazali.

Ker so vse te napake vezane liste evidentne, se je poskušalo že v mnogih državah te napake odpraviti. Tako je n. pr. na danskem že od leta 1855 vpeljan sistem prostih list, ko more volilec poljubno izbirati med vsemi predloženimi kandidati. Ta sistem pa je za večje države le slabo priporočljiv, ker zahteva od volilca preveč političnega znanja. V Italiji so vpeljali pri zadnjih volitvah takozvani preferenčni sistem. Volilec se je moral odločiti za eno listo, mogel pa je dati vse glasove le enem poslancu. Če je imela kandidatna lista n. pr. šest kandidatov, potem je mogel volilec s podčrtanjem imena svojega kandidata povzročiti, da je sicer stranka prišla na svoj račun, a glas volilca je dobil samo

njegov kandidat. Ne glede na to, da je ta sistem tehnično zelo neumestno, pomeni dejansko le neznačno omiljenje strankinega diktata.

Maogo bolj izdatno reformo volilnega reda predlaga v zadnji številki »Öst. Volkswirt« dr. G. Engelmann. Po njegovem predlogu bi bil problem v tem, da se uvede proporcionalni sistem toda z volitvijo posameznika. In to na ta način:

1. Volivno število se določi že z volilnim redom. V Jugoslaviji je n. pr. tri milijone volilcev, ki volijo 300 poslancev. Vsakih 10.000 volilcev voli torej enega poslance. (Ravnomo, da se 90 odstotkov volilcev udeleži volitev. Če je udeležba manjša, se zmanjša sorazmerno tudi število volilcev.)

2. Volivni okraj bi bil določen na podlagi stalnih imenikov na ta način, da bi tvorilo število večino volilnega okraja. V Jugoslaviji bi bilo tako okoli 200 volivnih okrajev. Da bi bil poslanec izvoljen, bi moral v volivnem okraju doseči kvalifikirano večino, to je volivno število. Minoritete, kakor tudi majoritete, ki ne bi v enem volivnem okraju dosegle volivnega števila, bi smele za enega ali več okrajev postaviti enega kandidata, ki bi bil izvoljen, če bi v vseh teh okrajih dosegel volivno število. Tako bi moral vsak poslanec sam osvojiti volivni okraj, volilecem je osebno odgovoren in ni več strankarski funkcionar.

3. Glasovanje. Vsak volilec bi imel dva glasova. Z enim bi glasoval za stranko, z drugim za kandidata. Kratak primer: Če bi na primer v Ljubljani kandidiral dr. Krek, bi morda marsikaj naprednjak volil dr. Kreka, a obenem glasoval za napredno stranko. Tako bi volilec jasno povedal, da ni pristaš Krekove stranke, pač pa je za Kreka, ker ga smatra za najsposobnejšega. (Posebno pri nas bi bil tak način volitev zelo zdrav, da bi se že enkrat nehala ogabna spekulacija na izkoriščanje naprednih in sličnih instinktov.) Če voli volilec samo strankarskega kandidata, potem se njegov glas pripíše tudi v dobro stranki kandidata. Če pa voli samo nestrankarskega kandidata, potem je seveda prevedba glasu stranki nemogoča.

4. Skrutinji. Volivna komisija določi, koliko glasov je dobil en poslanec in koliko glasov je bilo oddanih za stranko. Če je dobil poslanec volivno število, potem je brez vseh glasov izvoljen. Kar pa je dosegel preko volivnega števila glasov, se ti razdele na stranke v razmerju, kakor se odnosi celokupno število na kandidata oddanih glasov na število strankam oddanih glasov. Če znaša n. pr. volivno število 15.000 glasov in teh odpade na SLS 17.100, na SDS pa 900 glasov, potem se od odvisnih 3000 glasov prišteje SLS 2844, SDS pa 156 glasov. Volivna komisija se razdele v volivne okraje in te v volivne okrajne zveze. Kdor kandidira v več okrajih, mora doseči volivno število. Ko preostanejo samo kandidati (v Jugoslaviji n. pr. 100), ki niso dosegli volivnega števila, potem se seštejejo strankarski glasovi teh kandidatov z odvisnimi strankarskimi glasovi izvoljenih kandidatov in stranki se dodeli toliko mandatov, kolikorkrat se nahaja število za stranko oddanih glasov v volivnih okrajnih zvezah. Mandate dobe poslanci po številu za njih oddanih glasov.

Če je ta predlog dr. Engelmanna tudi za Jugoslavijo v celoti sprejemljiv, o tem naj odloči diskusija. Jasno pa je to, da je tudi pri nas treba zblížiti kandidata z volilecem in da mora biti poslanec v prvi vrsti odgovoren volilecu in šele potem stranki. Le na ta način pridemo do dobrega parlamenta.

Bližnji cilji fašizma.

Odstop Farinaccija je najjasnejši kazipot za nadaljnje cilje fašizma. Predvsem je jasno, da je Farinacci padel v boju z zagovornikom in voditeljem fašistovske zmerne politike ministrom Federzonijem. »Öst. Volkswirt« pa navaja še drug vzrok, ko piše: Zakaj je moral Farinacci odstopiti, je danes jasno. Žrtvovan je bil klerikalcem, ki so stalno, odkar se je pričela fašistovska polemika proti kardinalu Gasparriju, zahtevali njegov odstoj. Zakaj tudi v diktatorsko urejani državi in zlasti v taki državi, se mora vlada ozirati na gotove politične skupine. Farinaccijevo nasilnost je bila potrebna, dokler je grozil Matteottijev proces, sedaj pa je postavljena v rezervo. Toda zaenkrat samo v rezervo in Farinacci čaka, če bo rabil fašizem zopet nasilne metode. Za sedaj pa je prišel na Farinaccijevo mesto Turati, mož fašistovskega strokovnega gibanja.

Z odstopom Farinaccija je zopet napredovala notranja konsolidacija fašizma.

Vatikan je potolažen, strokovnim zvezam je narejen poklon in sedaj je fašizem okrepjen, da more pričeti za akcijo v zunanji politiki.

Kam bo usmerjena fašistovska zunanja politična ofenziva, je danes čisto nejasno. Del svetovnega tiska, zlasti angleški, je mnenja, da je z Brennerjevim govorom Mussolinija bilo čisto jasno povedano, da je fašistovska Italija za francosko-italijansko zvezo proti Nemčiji. Poda izpovedanje v italijanskem znanem min. ko so prišli na vsa vodilna mesta samo germanofili, dokazujejo, da temu ni tako. Tudi neizvršen dogovor o italijansko-jugoslovenski vojaški zvezi prča, da so se odnošaji med Rimom in Parizom ohladili. Se najbolj jasno pa kaže novo pot fašizma v zunanji politiki Mussolinijevo potovanje v Afri-

ko. Na bojni ladji je sprejel pred svojim odhodom Mussolini fašistovske tajnike in na bojni ladji obišče Libijo. Nepristano in intenzivno občočenje Italije pa nadalje dokazuje, da pripravlja fašizem v zunanji politiki odločne ukrepe. Libija meji na Tunis, ki je vsled številnih tam bivajčih italijanskih klonov v programu italijanskih irredentistov. In dejansko je že tudi nastopila Italija kot protektor Italijanov Tunisa.

Seveda pa je Francija dosledno odklonila vsako besedo o italijanskih, tudi le moralnih pravicah do Tunisa, ker je ta za Francijo prevelike važnosti. Ravno pred kratkim je zbravala v Tunisu konferenca severnoafriških francoskih komisarijev, ki je odkrila, kako velike važnosti je Tunis za Francijo. Ko bo dogotovljena saharaska železnica, ne bo dobila Francija v Tunisu samo vojakov, temveč tudi žito, bombaž in fosfate, sploh vse, kar je za francosko gospodarstvo važno in kar more utrditi frank. Zato gledajo v Parizu Mussolinijevo pot v Tripolitanijo zelo neradi. Ima sicer Mussolini vso pravico, da obišče italijansko kolonijo, toda zakaj ravno sedaj? Ali se hoče diktator Italije osebno prepričati, če se izplača zaradi Afrike spremeniti italijansko zunanjo politiko?

Na vsak način je jasno, da fašizem dosledno izpopolnjuje svojo politiko in da je naša dolžnost biti čim najbolj na straži. Kot ena glavnih posledic te naše naloge pa je, da je dobra naša notranja politika, ker je še vedno zadolžnost državljanov največja obramba države in močnejša ko tudi najbolj moderno orožje.

Politične vesti.

— Pašičeve namere. Odkar je Pašič odstopil predsedništvo vlade Uzunoviču, se opaža, da ga obiskuje vedno manjše število prijateljev, ki bi se pri njem informirali o politični situaciji in bi ga vprašali, kaj namerava. Pašič se s svojo najbližjo okolico razgovarja povsem rezervirano in nerad daje politične izjave celo svojim najintimnejšim prijateljem. Splošno se misli, da se Pašič pripravja za odločno borbo proti svojim nasprotnikom in se veruje, da bo ostal v tej borbi do konca nepopustljiv. Na to kaže tudi demantiranje vesti ki so naglašale, da se pomirjata oba sprta tabora v radikalni stranki. Seja glavnega odbora bo burna in usodna za radikalno stranko in to tem bolj, ker Pašič ne mara popuščati pred ljudmi, ki jim je on pripomogel do politične važnosti. Pašič namerava potem, ko bo uredil vsa notranja vprašanja, določiti svojega namestnika, ker on zlasti v poslednjem času misli za to, da se umakne pozneje iz političnega življenja. Vprašanje namestnika bo Pašič sam rešil in sicer po proslavi svoje osemdesetletnice, nakar se bo, kakor se splošno pričakuje, umaknil s političnega pozornišča.

— Poslednja žrtva radikalne stranke. Pod tem naslovom objavlja »Samouprava« uvodnik, v katerem z vsem patosom poudarja velikansko žrtve, ki jo je doprinesla radikalna stranka s tem, da je pristala, da se sestavi vlada brez Pašiča. Na široko proslavlja nato »Samouprava« velike Pašičeve zasluge in zatrjuje, da je vsa radikalna stranka danes bolj ko kdaj udana svojemu voditelju. Slavospev na Pašiča se konča z opominom na HSS. Narodna radikalna stranka je za sporazum in dokaz temu je, da je zavoljo sporazuma žrtvovala Pašiča. Toda to je poslednja žrtve in sedaj sme radikalna stranka z vso pravico zahtevati, da tudi HSS dokaže enako udanost sporazumu. Če pa te udanosti ne bo, potem pač nihče za posledice ne more delati odgovorne radikalne stranke. Pisava »Samouprava« je precej jasna. Mi smo žrtvovali Pašiča, a HSS mora žrtvovati St. Radića. — Toda »Samouprava« pozablja pri tem odločilno malenkost. Nikola Pašič je padel vsled sina Radeta, a kje je sličen vzrok pri St. Radiću?

— Seja širšega odbora radikalne stranke se vendarle skliče. »Dopisniku« Politike je Nikola Pašič prvotno čisto decidirano izjavil, da se vrši dne 17. aprila seja širšega odbora radikalne stranke in da pride na tej seja do razčiščenja odnošajev v stranki. Proti sklicanju seja širšega odbora stranke pa so nastopili vsi radikali, ki upajo, da se vendar more še ohraniti edinstvo stranke in ki so prepričani, da bi seja širšega glavnega odbora nasproja v stranki samo povečala. Prizadevanja teh radikalov so imela tudi uspeh in seja širšega odbora radikalne stranke je bila, kakor smo poročali, odgodena. Po zadnjih vesteh pa se ta seja vsepo vrši, čeprav malo kasneje. Pašič namreč vztraja na tem, da se seja skliče. Zato se bo tudi sklicala. Seja bo odločilne važnosti za nadaljni potek naših notranje političnih dogodkov in se zato prič-

kuje z velikim zanimanjem. V zvezi s tem so tudi beograjski desničarski listi pričeli s širokopotezno propagando velestrbstva, ki da edino more rešiti od Radića ogroženo državo. Ta stara lajna pa ne dela v beograjski javnosti posebnega vtisa.

— Balkanska strokovna konferenca v Soliji je bila svečano otvorjena v soboto. Otvoril jo je tajnik bolgarsko strokovne zveze Danev. Za predsednika konference je bil nato izvoljen podpredsednik amsterdamske internacionale Mertens. Po njegovem pozdravnem govoru so bile izvoljene tri komisije, ki so takoj pričele z delom. Popoldne so komisije na plenarnem zborovanju že poročale. S posebnim odobravanjem je bil sprejet govor jugoslovenskega delegata Pavičevića, ki je občirno poudarjal potrebo, da dela jugoslovenski preletarijat za združenjem Bolgarske z Jugoslavijo.

— Kitajske zmesnjave. Kitajski dogodki so doživeli nepričakovan preobrat. Nacionalna stranka je prešla na stran generala Vupejtu-a, ki je orientiran v ameriškem smislu. Vupejtu pa je zapustil Cangsolina, ki je v službi Japanske. General Feng, ki je simpatiziral z Rusi, pa se je moral docela umakniti iz političnega življenja. Kako dolgo bo ta sprememba držala, je seveda čisto negotovo.

— Upor v Solunu. Po zadnjih vesteh je vidno, da je bil upor v Solunu mnogo bolj resen, kakor pa je poročala vlada. Upor ni izbruhnil samo v Seresu, temveč tudi v drugih garnizijah. Upernikom so se pridružili tudi letalci. V hipu, ko so ti javili, da je brodogoj že dospelo pred Solun, so voditelji upornikov izgubili pogum ter pobegnili na aeroplanih ter prepustili vojaške njih usodi. Letalci so nato bombardirali Solun in v mestu je nastala silna panika. Časopisni govore, da je bilo dvesto ljudi ubitih. — Ujeti vojaki so bili nato takoj izročeni vojnomu sodišču. Aretacije pa so se pričele tudi v Atenah. Med drugim so bili aretirani general Maheta in oba šef-urednika opozicijskih listov. — Režim g. Pangalosa je torej na Grškem le malo priljubljen.

Beleške.

Iz »Nove Dobee«.

Na tem sestanku (celjske SDS) je bilo storjeno več sklepov za okrepitev organizacije (SDS), ki se tako močno razvija.

Da, tako močno se razvija celjska SDS, da bo kmalu izgubila — župana. Le tako naprej!

»SLOVENCU« V ALBUM.

Davidovičeve »Slobodna Tribuna« piše o novi vladi:

... Če se vse upošteva, potem treba reči: Radić je žrtvoval svojo doslednost — to je: nič; radikali so žrtvovali Pašiča, to je: vse!

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA, ponedeljek, 12. aprila 1926.

Vrednote: Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 200, bl. 201, zaklj. 201. — Blago: Oves rešetani, 100 vag. slov. post., 1 vag., den. 210, bl. 210, zaklj. 210.

BORZE

Zagreb, 12. aprila. Devize: Newyork ček 56.663—56.987, London izpl. 275.79—276.99, ček 275.79—276.99, Pariz 195—197, Praga 167.97—168.97, Curih 1094.769—1098.769, ček 1094.62—1098.6, Dunaj 800.46—804.46, Berlin 1252.25—1356.25.

Curih, 12. aprila. Beograd 9.125, Newyork 518.125, London 25.20125, Pariz 17.75, Praga 15.85, Milan 26.835, Bukarešta 2.14, Dunaj 78.075, Berlin 123.375, Sofija 3.75, Budimpešta 0.007250.

× Združene papirnice Vevče, Gorice in Medvode d. d. v Ljubljani so imele dne 9. aprila 1926 pod predsedstvom g. dr. Karl Trillerja svoj redni občni zbor. Odobril se je računski zaključek za minulo leto in pritrdilo predlogu upravnega sveta na 11% dividendo. Kupon delnic št. 6 se bo loret vnovič počeni s 5. aprilom 1926 z 11 Din pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani, Wiener Bank-Verein hrvatski podružnici v Zagrebu in pri Prvi hrvatski štedionici v Zagrebu.

BORIS GODUNOV.

(K vzporeditvi v ljubljanski operi.)

Modest Petrovič Musorgski je član petoro skladateljev — Balakirev, Borodin, Cui, Musorgski in Rimski — Korzakov —, ki so dali Rusiji resnično narodno glasbo. Rodil se je leta 1835 v Karevu ter umrl komaj 40 let star v Petrogradu. Genialna individualnost njegovega duha se izraža najbolj v njegovih pesmih, katerih mnogim je dal sam besedilo. Njegovi »Prizori iz otroške sobe« in »Psemi in plesi smrti« spadajo danes med najpriljubljenejše točke velikomestnih koncertnih dvoran. Davno pred H. Wolfom in G. Debussyjem je tesno spajal misel snovi in nje glasbeni izkaz. Resničnost, resnica prav od blizu, kakor se je sam izrazil, mu gre nad vse. Petje mu je le izrazil govor v diskretnem spremstvu glasbe. Simfonične gradacije v Wagnerjevem smislu ne ljubi, se manj potrebuje se mu zde vsiljive melodije in slane efektnosti. Zato ni doživel popolnega priznanja svoje slave, živel je pred svojim časom.

Njegov »Boris Godunov« je nastal po letu 1868 in se je prvič vpriporil 1874 leta v Marijinem gledališču v Petrogradu. V prvotni obliki se ni mogel uveljaviti. Pozneje ga je

predelal Rimski — Korsakov, in v tej prireditvi si je delo osvojilo svet.

Tekst muzikalne drame, ki ga je Musorgski prosto posnel po Puškinu, ni navaden libreto, ampak zanimiva literarna stvaritev po vzoru shakespearskih dram, brez ozira na enotnost kraja in dejanja. O dejanju se da sploh težko govoriti. Boris Godunov je le vrsta historično in muzikalno verističnih slik, ki med seboj niso niti trdno zvezane.

Boris Godunov je živel proti koncu XVI. in začetkom XVII. stoletja. Prestol ruskih carjev je zasedel leta 1598 in je umrl leta 1605. Bil je regent za časa Fedorja, sina Ivana Groznega. Fedor ni imel otrok. Zato bi bil moral zasedeti ruski prestol po ruskih postavah njegov mlajši brat Demetrij. Toda Demetrij je rano umrl in ruski narod je bil vedno mnenja, da ga je dal umoriti Boris Godunov, da se je mogel potem sam polastiti prestola. Menih Gregorij Otrepejev je izkoristil položaj ter raznesel novico, da Demetrij sploh ni umrl, temveč da se je čudežno rešil iz krvnikove roke. Šel je v Moskvo, se proglasil za Demetrija, zanetil vsa, jo ter se po smrti Borisovi polastil prestola ruskih carjev.

Opera je razdeljena v sedem slik, katerih vsebina je sledeča:

Prva slika: Boris Godunov, ki se je polastil prestola tako, da je umoril malega carjeviča Demetrija, je kronan in stopa med slavnostno procesijo v cerkev, kjer se pokloni senci svojih prednikov. Narod ga navdušeno slavi.

Druga slika: Starček Pimen piše ruski letopis in končava z umorom Dimitrija. Navzoč je Grigorij Otrepejev, katerega muči tu-di v sanjah častiljubna misel, kako bi izrabil v svojo korist dogodek o ubitem carjeviču Dimitriju, za katerega se pozneje izda.

Tretja slika: se vrši v krčmi na litvanski meji. Dva vagabunda, Varlaam in Misajil, ti-pična za rusko življenje, sta pripeljala sem Otrepejva, ki je pobegnil iz samostana. Pride policija, ki išče Otrepejva, kajti samostan ga je bil že zaznanil oblasti. Toda zvitost in smelost Otrepejva rešita.

Četrta slika: se godi v sobi carja Borisa. V njegovi družini vlada prijateljstvo, toda nad glavami vseh visi težka usoda. Borisa muči zvesti, da je kriv nesreče svoje rodbine in svojega naroda. Knez Sujski mu prinese zdajci vest o groznem pojavu: ubit carjevič je tu v osebi lažnega Dimitrija. Ubogi car je tu v strašni oblasti svoje težke vesti.

Peta slika: Deklice slave lepoto svoje gospodarice Marine, hčerke vojvode Sandomir-

skega. Lažni Dimitrij je vanjo zaljubljen. Mari-na ni zaljubljena, temveč častihlepna. Laska ji, postati ruska carica. Zato ga podpihuje na boj in mu obljubi ljubezen, če postane car.

Šesta slika se dogaja pod mestom Kromi. Otrepejvi pristaji so naščuvali sodrgo zoper Borisa in njegovo oblast. Ravnokar za-smehuje drhal Borisovega bojarja Hruščova. V to pride od rojstva blazni Ivanič, simbol uboge Rusije, ki jo potepta vsak, komur je ljubo. Vagabunda Varlaam in Misajil agi-lerata uspešno za Dimitrija. Nastopila dva je-zuita, ki sta simbol nesreče Dimitrija, za-ju za časa svojega vladanja je dovolil propa-girati papizem. Sodrga hoče oba obesiti, pri-lod Dimitrija ju reši. Narod vse pozabi in gre navdušeno za Dimitrijem.

Sedma slika: Bojarji se posvetujejo v gru-noviti palači v Moskvi. Knez Sujski, sovra-žnik Borisa, jim pripoveduje o boleznih carja, — naročiti ga je nalašč Sujski — pripoveduje o čudežih, ki se prikazujejo na grobu ubite-ga carjeviča. To pripovedovanje stre Borisu zadnje sile. Car čuti bližino smrti, poslovi se od svojega sina in hoče v samostan, da najde tam odpuščanje za svoj strašni greh. Toda umira tik svojega prestola, katerega je osvojil za tako grozno ceno.

Dnevne vesti.

BREZ SOCIALNEGA CUTA.

Poleg težke gospodarske škode, ki je zadela Slovenijo vesled znane mladinske gonje proti Jadranski banki, je zlasti omeniti še eno posledico, ki jo je rodila omenjena gonja in to je redukcija, ki jo je izvedla nova »Jadransko-podunavska banka«. V vsem je bilo odpuščenih že nad pet sto uradnikov in med njimi so bili Slovenci v večini. Prvega aprila so se izvedle nadaljnjše redukcije pri Jadransko-podunavski banki in od njih je bilo prizadetih 14 slovenskih uradnikov.

Vsi ti uradniki so bili nastavljeni po službeni pragmatiki, ki je bila za nje primeroma še zelo ugodna. Sedaj pa jim je bilo od banke naenkrat povedano, da lahko ostanejo še v službi, če se odpovedo pravicam, ki jim jih daje službena pragmatika. Nekaj uradnikov je to tudi storilo, ker težko je najti danes je to tudi storilo, ker težko je najti danes službo, in ti so ostali v službi. Vsem drugim uradnikom je bilo povedano in sicer na način, da mrajo sedaj vsi banko tožiti.

Mislimo, da ni za banko v posebno čast, če se morajo odpusteni nameščenci zatekati k sodišču. Vsaj v modernih državah se pričakuje tudi od bank, da so tako korektni do nameščencev, da ti na sodnijo niti ne mislijo.

Veliko manj kvalificirano pa je, če zahteva banka pod ugrozo odpusta iz službe, da mora nameščenece resignirati na svoje težko pridobljene pravice.

Mislimo, da takega postopanja oblast ne bi smela trpeti, ker je oblast zainteresirana na tem, da se vsaka proletarizacija bančnih uslužbencev prepreči. Pri nas so vsi zakoni o zaščiti dela — razven onih, ki so zvezani z davki — le na papirju, solidarnost bančnih nameščencev je pa tudi tako majhna, da so banke absoluten gospodar nad nameščenci.

In zato se bojimo, da bo ostal naš apel brez odziva.

K popravku akad. društva »Jadranc«. Ki ga objavljamo v rubriki »Dijaški vestnik«, pripominjamo: Popravek objavljamo, ker smo v to prisiljeni po tiskovnem zakonu. S tem pa seveda nikakor ni rečeno, da bi popravek le približno odgovarjal resnici. Če izjavlja »Jadranc«, da ni samostojno demokratsko društvo, potem nas samo veseli, da smatrajo gospodje za potrebno, da svojo pripadnost k samostojni demokratski stranki demantirajo. Slovenski SDS torej ni velik. — Kar se pa ostalih trditvev popravka tiče, bo na nje odgovoril naš informator, če se mu bo to zdelo potrebno.

Sokolska slavnost v Beogradu. Izročitev prehodnega darila, meča kralja Aleksandra I. Sokolu Ljubljana se je izvršila na zelo slovesen način. Slovenski izročitvi je prisostvoval tudi kralj s spremstvom, dalje ministri predsednik Nikola Uzunović, minister vojne in morarice Dušan Trifunović, minister za agrarno reformo Pavle Radić, minister ver Miša Trifunović, politiki raznih parlamentarnih skupin, starešinstvo JSS in peputacije sokolskih društev iz raznih krajev države. Izročitvi je sledila sokolska akademija. Podobnejše poročilo sledi.

Aktivna bilanca naše trgovine. Iz uradnih statističnih podatkov o naši zunanji trgovini sledi, da smo uvozili v preteklem letu 1.514.000 ton blaga v vrednosti 8 milijard 753 milijonov dinarjev, izvozili pa 4.400.000 ton v vrednosti 8 milijard 904 milijonov dinarjev.

Dohodki iz taks in trošarine so bili meseca februarja sledeči: Iz taks 104.112.016 Din — v budžetu je bilo predvidenih 80.000.000 Din — iz trošarine pa 62.185.811 Din — predvidenih je bilo 50.166.666 Din.

Konvencija o mednarodnem avtomobilskem prometu. V notranjem ministristvu se je vršila te dni konferenca zainteresiranih ministristev, ki je pretresala načrt konvenciji o mednarodnem avtomobilskem prometu. Konvencija se sklene na mednarodnem kongresu, ki se vrši dne 20. 4. m. v Parizu. Na konferenci v notranjem ministristvu so bile sklenjene tudi instrukcije za naše delegate. Našo državo bo zastopal na kongresu v Parizu naš pariški poslanik Spalajković, za tehniška ekspertna pa sta določena tajnik našega poslanstva Rybač in tajnik notranjega ministristva Dragoljub Savič, ki študira policijsko vedo v Parizu.

Nov modern trg na Sušaku. Sušaška mestna uprava je votala kredit 330.000 Din za zgradbo novega modernega trga na Sušaku. Trgni prostor bo obsegal 450 m². Na tem prostoru bo stalo 18 stalnih paviljonov in 100 stojnic za prodajalce.

Razširjenje telefonskih in brzojavnih instalacij v Beogradu. Ministristvo pošte in telegrafa je odobrilo kredit 6.695.000 Din za zgradbo nove, oziroma razširjenosti obstoječe brzojavne in telefonske kanalizacije v Beogradu. Razširjenje je potrebno radi novih instalacij.

Mednarodni kongres duševnih delavcev na Dunaju je končan. Soglasno je bila sprejeta resolucija, da naj delajo združenja privatnih nameščencev v posameznih državah na to, da se doseže povsodi enak razvoj socialne zakonodaje.

Za savez dobrovoljcev so darovali: v podporni sklad Aleks. Tomana sledeči: g. Iv. Jelenc ml. 1000, 3 neimenovane tvidke vsaka po 1000 Din, g. Anton Rojina 200, dr. V. Zore 50, Jos. Rohman 30 in dr. M. Smale 20 Din; skupaj 4300 Din. — Dalje je darovala g. Gnezda, mati pokojnega tovariša dr. Gnezde mesto honorarja, ki ga primarij dr. Ješe od matere zdravnika ni hotel sprejeti, 200 Din. — Izkazani zneski so bili izročeni svojemu namenu. — Savez izreka najtoplejšo zahvalo plemenitim darovalcem, ki so se prvi spomnili zaslužnih borcev za svobodo. Pričakujemo, da bodo temu zgledu sledili še mnogi drugi, ker se društvo hoče pobrigati za številne člane-dobrovoljce iz svetovne vojne, ki so vsled brezbriznosti poklicanih in skrajni bedi s svojimi družinami, a so dovolj ponosni,

da ne marajo sami nadlegovati javnosti. Vse prispevke naj se pošilja na društvenega predsednika g. Vladisl. Fabjančiča, mestnega arhivarja, magistrat, Ljubljana. — Bis dat, qui cito dat. — Odbor.

Sprejem carističnih oficirjev v rdečo armado. Kot poročajo sovjetski listi, je sklenila sovjetska vlada, da se dovoli odsej bivšim carističnim oficirjem vstop v vodilne funkcije rdeče armade. V poštev bi pa prišli samo oficirji s specialno vojaško znanstveno ali vojaško tehnično izobrazbo. Do tega sklepa je privedlo kompetentne faktorje pomankanje strokovnjakov v sovjetski vojski, pomankanje, ki je vojni pripravljenosti rdeče armade zelo v kvar. Oficirji, ki se bodo dali vpoklicati na taka mesta, si bodo morali dati kajpada dopusti strogo politično nadzorstvo.

Pobijanje raka. V zadnji seji Nemškega kirurškičnega društva, ki zboruje trenutno v Berlinu, je javil docent univerze v Königsbergu dr. Kurtzahu, da je povzel poizkus prenosa raka od človeka na človeka na lastni osebi. Heroični zdravnik si je dal transplantirati raka prsne žleze. Hotel je dokazati, da direktno prenešeni rak na zdravem človeku ni za življenje sposoben. Dokaz se je posrečil. Prenešeni rak je že čez nekoliko dni poginil. Tudi zdravniški poizkusi zdravljenja na raku obelelih s serumom, ki ga je ekstrahirali po prenosu raka iz svoje krvi, so izpadli negativno.

Zalostna vest za hribolazce velikega stila. Lastnik Grossglocknerja, Weiler v Esenu, ki je hotel že pred nekoliko časa zapreti goro za alpinistični promet, je pa vsled viharja ogorčenja, ki ga je vzbudil s tem v turistovskih krogih od te namere odstopil, se je sedaj definitivno odločil, da se poslužuje svoje pravice ter prepove hojo na goro za vse potoletje. Avstrijsko planinsko društvo je vložilo zoper ta atentat energičen protest, ki pa ostane brez uspeha, ker je s pravnega stališča popolnoma irelevanten.

Poletni čas v Španiji. Španski kralj je podpisal ukaz, po katerem se ima uvesti s 17. aprilom v Španiji poletni čas.

Boj kot ameriških filmov na Madjarskem. Pogajanja med madjarsko vlado in ameriškim filmskim sindikatom glede uvoza ameriških filmov na Madjarsko so definitivno razbita. Ameriški sindikat je sklenil, da bo filijalko v Budimpešti razpustil ter dobavljanje filmov na Madjarsko ukinil.

Izpremembe v državni službi. V višjo skupino je pomaknjen inženjer gradbene direkcije v Ljubljani Josip Stolla; za stalno strokovno učiteljico v osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani je imenovana Katarina Gnezda.

Umrl je v Novem mestu vodja poslovalnice »Ekonoma« v Kamniku. Bil je vesina in marljiva oseba. Lahka mu zemljica!

Dve katastrofalni eksploziji na ladjah. Na dveh ladjah na reki Mississippi se je pripetila te dni eksplozija, ki je zahtevala veliko število človeških žrtev. Na petrolejski ladji »Warring« v ladjedelnici v New-Orleansu je delalo kakih 200 delavcev. Nenadoma je nastala iz doslej neznanega vzroka silna eksplozija. Zračni pritisk je vrzel mnogo delavcev v zrak. 5 oseb je umrlih, 50 pa poškodovanih, od teh 19 smrtonovarno. Nastali požar se je razširil tudi na neko angleško ladjo, ki je bila zasidrana v bližini. Moštvo angleške ladje se je rešilo s tem, da je poskakalo v morje. — Druga eksplozija se je pripetila južno od New-Orleansa. V angleško petrolejsko ladjo »Silvanus«, ki je prevažala bencin, se je zaletela neka druga petrolejska ladja. Presekala jo je skoraj na dva dela. Pri tem je eksplodiral bencin ter pokril vsa reko s plastjo goreče tekočine. Gornji del ladje je docela zgorel, nakar se je ladja potopila. Posadka je obstojala iz 50 mož, od teh jih je 35 zginilo brez sledu, vsi ostali so težje ali lažje opečeni, vsi ti so se rešili s tem, da so poskakali v morje ter plavalji pod vodo, dokler niso prišli izven okolišča, ki ga je pokrivala goreča plast bencina.

Velika letalska nesreča. Kot poročajo iz Londona sta trčila na aerodromu Henlow dva vojaškaeroplana. Obe letali sta padli na zemljo. Od pasazirjev jih je 5 mrtvih, ostali so težko poškodovani.

Velika povodnijska katastrofa v Bagdadu. Pri Bagdadu se je zrušil te dni nasip ob reki Tigris. Nastala je velika poplava. 60 hiš je porušeni, 35 oseb je utonilo. Kraljevsko rodbino so morali rešiti iz palače, ki je pod vodo, v čolnih. Poplavljenih je skoraj 500 kvadratnih milj zemlje.

Velik požar. Te dni je izbruhnil v Crešnjevcu pri Slovenski Bistrici požar, ki je dve posesti v vsemi poslopi popolnoma upepelil. Pogoreli sta dve gostilni z gospodarskimi poslopi in hlevi. Prizadeta posestnika Kresnik in Vesočnik sta bila sicer zavarovana, toda škoda z zavarovalnico ni krita.

Sredi morja na plošči ledu. Na kanadskem parniku »Seal« je izbruhnil požar. Posadka obstoječa iz 60 mož se je rešila na ploščo ledu, ki jo mečejo valovi sem in tja. Ponesrečencem je bil poslan na pomoč neki parnik.

Samomur oficirja. V selu Ljubodraga pri Kumanovem se je ustrelil te dni pešadijski podporočnik Pavao Majstorovič, komandant kombiniranega letalskega oddelka za preganjanje komitašev. Vzrok samomora je dejstvo, da so Majstoroviča neprestano nadlegovale vojaške oblasti, ker je ustrelil nekoga narednika. Narednik je bil Majstorovičev predhodnik na mestu poveljnika v Ljubodragi. Ker je bil odstavljen in zamenjan z mladim oficirjem, je bil stari narednik dobrovoljec hudo užaljen in nekoga dne je odrekel svojemu predpostavljenu pokorščino ter potegnil zoper njega samokres, toda Majstorovič ga je prehitel in ustrelil. Posledica tega je bilo dolgotrajno postopanje zoper podporočnika. Zaslišali so ga, aretirali, izpustili, zopet zaslišali, aretirali itd. Te dni

je imel biti zopet aretiran. Da napravi neprestanemu nadlegovanju konec, si je poglغال eno kroglo v prsi, drugo v sence in obležal mrtvev.

Verska blaznost. Po vsej Vojvodini in deloma v Slavoniji in Srbiji je zelo razširjena verska sekta »nazarenci«. Ti ljudje prenašajo s čudovito vztrajnostjo in potrpežljivostjo vse neprijetne posledice svojega prepričanja. Vsled te verske blaznosti je postala Ana Obolenska v Kiszetu v Banatu zločinka. Prepovedala je svoji mlajši hčerki hoditi v pravoslavno cerkev. Ker se je pa njena starejša hči temu protivila ter omogočila mlajši sestri, da je zahajala kdjkv materini prepovedi in pravoslavno cerkev, je pograbila mati železen drog ter ji razbila lobnajo, da je obležala na mestu mrtva.

Dr. Vukašin Marković pred dunajskim deželnim sodiščem. Pred dunajskim deželnim sodiščem se je vršila te dni obravnavna zoper znanega črnogorskega odmetnika dr. Vukašina Markovića in njegovega nečaka Mirka. Zagovarjala sta se radi napačne prijave, vporabe potvorjenih listin in prestopka orožnega patenta. Dr. Marković je trdil, da ga preganjajo jugoslovenska vlada zato, ker je opozarjal Črnogorce že pred vojno, na nevarnost, ki jim preti od strani Srbije. Nato je ostro napadel Pašiča. Izjavil je, da je bil kot ruski državljani med vojno v Srbiji delegat Rdečega križa ter trdil, da ima dokaze zato, da se je prilastil Pašič nekaj denarja Rdečega križa. Trdil je dalje, da ga je zvalila beograjska vlada z dozdevno amnestijo v zasedo ter aretirala, da pa se mu je posrečilo pobegniti s pomočjo potvorjenega potnega lista v Avstrijo. Dr. Vukašin Marković je bil obsojen na 24 ur zapora. Kazen je prestana s preiškovalnim zaporom. Kljub temu pa ostane v zaporu, dokler ne odloči avstrijsko justično ministristvo o njegovi izročitvi.

Radi 4000 Kč umoril celo rodbino. Kmet Dollner v neki vasi na Češkoslovaškem je prodal te dni vole ter iztržil zanje 4000 Kč. Ponoči se je utihotapil doslej neznan lopov v njegovo hišo ter napadel s sekiro spečo rodbino. Dva mladoletna otroka in dekla so mrtvi, kmet in njegov mlajši sin smrtonovarno poškodovana, dočim utegne Dollnerjeva žena okrevati. Nepoškodovan je ostal edino 13 letni Gašper, ki se mu je posrečilo neopaženo splaziti se s postelje in skriti. Bil je priča pokolja ter opazoval, kako je brskal morilec po izvršenem dejanju po omahar in štel denar. Ko je zločinec odšel, je alarmiral deček sosedo, ki so našli par kilometrov od hiše krvavo sekiro, dočim je zločinec, ki je imel na sebi vojaško bluzo in vojaško čepico, izginil brez sledu.

Vlomi po naročilu. Berlinska policija je prišla na sled čudnemu podjetju. Bivši kapelnik Fuchs, sedaj kavarnar, je ustanovil podjetje, pri katerem so si visoko zavarovani trgovci v denarnih zadregah naročali vlome. Fuchs je angažiral dva vlomilca po poklicu, ki sta bila, če ju je policijska telefonitno, takoj na razpolago. Na ta način je bilo izvršenih na škodo zavatovalnic veliko število vlovov, ne da bi bila mogla priti policija storilec na sled. Nadaljnjo večje število komišij je čakalo na efektuiranje. O posameznih vlovih je vodil čedni kavarnar natančno knjigovodstvo. Razkrita je bila stvar zgolj slučajno. Po zadnjem vlovu v trgovino nekega konfektionarja so našli detektivni na mestu zločina konfektionarjevega ovčarskega psa, težko ranjenega od udarcev z gorjato in sunki z nožem. Kriminalna policija je vedela iz izkušnje, da ne operirajo vlomilci nikdar v lokalih, kjer imajo pse. Zato je takoj sumila, da mora biti konfektionar z vlomilci v zvezi in tako je prišla stvar na dan.

Ljubljana.

Slovensko ženstvo se vabi k predavanju g. Mile Simičeve iz Beograda, ki se vrši v četrtek ob 8. uri zvečer na magistratu. — Tema: Vloga naše žene v družbi in državi.

Trgovsko društvo »Merkur« obhaja letos 25-letnico svojega obstoja. Društvo priredi tem povodom v soboto dne 17. aprila 1926 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Kazine občni zbor in takoj nato jour fix s sodelovanjem lastnega orkestra in pevskega zbora. Odbor.

Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja članstvo, da se vrši redni občni zbor jutri v torek dne 13. 4. m. točno ob 7. uri zvečer v Gremijalni zborovalnici, palača Ljubljanske Kreditne banke, Aleksandrova cesta. — Načelstvo.

Redni letni občni zbor Gremija trgovcev za pol. okr. Ljubljana okolica se vrši v četrtek, dne 15. aprila ob pol 9. uri dopoldne v gremijalni zborovalnici, palača Ljubljanske kreditne banke. V slučaju nesklepnosti se vrši eno uro pozneje ravnotam s istim dnevnim redom druge občni zbor, ki bo veljavno sklepal ob vsakem številu navzočih članov.

V torek dne 13. aprila 1926 ob pol 19. uri zvečer se vrši v higijski točilnici na veselejšemu revizijska odborova seja. Seji imajo prisostvovati poleg revizorjev tudi vsi načelniki raznih sekcij. V sredo 14. aprila se vrši anketa staršev in učiteljsva o »Brezalkoholni vzgoji mladine« in sicer na realki v I. a razredu, ob pol 20. uri zvečer.

Anketa o »Brezalkoholni vzgoji mladine« se vrši v sredo 14. aprila 1926 v I. a razredu na realki. Anketo priredi društvo »Treznost« v Ljubljani. Podlaga anketi bodo rezultati referentov Djordja Stajčica, inspektorja ministristva socialne politike, in pa rezultati prof. dr. Mačka v Zagrebu. Ker društvo »Treznost« ne razpolaga z velikim aparatom, zato si dovoljuje tem potom obvestiti javnost in vse pedagogge na to važno anketo ter jih tem potom vabi, da se ankete v primernem številu udeležijo. — Odbor.

Na naslov mestnega magistrata. Vrata pisaarja na vogalu pred št. Petersko cerkvijo so potrta, zlomljena je en tečaj. Ker ni estetično, da so vrata odprta, naj se nedostatek odpravi. Čudno, da tega budno oko postave še ni opazilo!

Maribor.

Dva važna sklepa zadnje občinske seje mariborske, ki se je vršila dne 9. aprila t. l. Občinski svet je sklenil: 1. Uvede se avto promet na progah: Maribor-Prevalje, Maribor-Celje, Maribor-St. Ilj. Za začasno vzdrževanje tega prometa se naroče trije avtomobili znamke Renault. V to svrhu je določen kredit (Din 800.000.—). Pogonska sila teh vozil bo bencol. 2. Vsi magistratni uslužbenci bodo praznovali delavski praznik 1. maj in dobe seveda za ta dan tudi plačilo.

Mestni občini mariborski se je vrnila ena njenih starih avtonomnih pravic, to je — obrtni resor. Pravica izdajanja obrtnih dovoljenj se je mestni občini odvzela ob času ujedinitvenja. Tako sta poslala mestna občina in vel. županstvo, ki je dosedaj opravljalo obrtni referat po sedmih letih — edina!

Društvo mariborskih stanovanjskih najemnikov sklicuje za nedeljo 18. t. m. javen protestni shod, ki se vrši v Götzovi dvorani. Predsedanek se je vršil v pondeljek 12. t. m. v gostilni Pečnik.

Novo poslopje za carinsko poštne urade v Mariboru. Po dolgotrajnem prizadevanju gospodarskih krogov je dovoljen v zadnjem proračunu kredit 1.800.000 Din za zgradbo novega poslopja za carinsko-poštne urad v Mariboru. Bil je že skrajni čas, ker dosedanja prostori ne odgovarjajo v nobenem oziru več. Vrhu tega jih je te dni železniška uprava odpovedala. Carinsko-poštne urad v Mariboru je eden od največjih v državi ter oskrbuje oceaninjenje poštinih pošiljatev za 33 carinskih uradov in posreduje promet s severom in zahodom.

Spor med trgovskim gremijem in društvom trgovskih pomočnikov v Mariboru je nastal vsled spremembe delovnega časa in odprave 9 praznikov, po gremiju trgovcev. Izprememba delovnega časa se utemeljuje s tem, da se hoče izenačiti odpiranje in zapiranje trgovin, odprava praznikov pa s trditvijo, da se nikjer ne praznuje toliko kot v Sloveniji. Veliko število praznikov je trgovcem v škodo, za podeželsko prebivalstvo pa neprilicno radi nakupa potrebščin. Pomočniško društvo je na svojem občnem zboru v petek proti temu sklepu najodločnejše nastopilo in se je bati, da pride med pomočniki in delodajalci do resnega spora.

ATENTATORICA MIS GIBSON.

Vse podrobnosti, ki jih priobčujejo listi iz predživiljena atentatorice mis Gibson govore za to, da je žena versko blazna. Zivela je skoro vedno v nunskih samostanih, kjer je stena s svetimi podobami takorekoč tapecirala. Kljub temu pa je fantazirala svoječasno da lje časa s tem, da bi umorila papeža. Zivela je strogo vzdržno ter ni pila niti vina niti kave. Njen prvi poizkus samomora je bil nadvse teatraličen. Dala si je prineseti v sobo kandelaber in sveče ter črnega blaga, s katerim je prevlekla stene. Improvizirala je iz mize in stolov majhen altar ter izpremenila sobo na ta način v mrtvašnico, nakar se je vlegla v posteljo ter ustrelila v prsi. Po ponesrečenem samomoru je izjavila, da se je hotela usmrtiti v čast in slavo božjo. Tudi drugi zasogovore zato, da je bila abnormalna. Tako je hotela nekoč nekega otroka, ki ga je srečala slučajno na cesti, zadaviti.

Za domnevo, da je bila emisarska inozemskih sovražnikov in fašizma, ni indicij, pač pa se zdi, da je vplivala inozemska propaganda zoper fašizem na njen itak bolan duh še bolj destruktivno.

Ko so jo te dni na kriminalni policiji fotografirali in zmerili so ugotovili na njenem telesu številne brazde, ki izvirajo od operacij in njenega prvega poizkusa samontora — med drugimi ima odrezano tudi eno od grudi — polovici njenega obraza pa sta precej nesimetrični. — Mis Gibson ne kaže nobenega kesa.

»Tribuna« poroča, da je obiskovala pogosto siromašne delavske rodbine ter jim delila milodare. Njihove tožbe so jo navdale s sovraživom do Mussolinija.

Čitala je pridno fašistsvske liste ter si začetavala mesta, kje se je nabajal Mussolini ob določenih dnevih in kaj je delal.

Kot poroča »Giornale d'Italia«, je izjavila atentatorica pri zaslišanju, da ni nobena komunistinja, da ima pa pač mnogo simpatij za boljševizem.

Na podlagi posebnega zakona je najmanjša kazen za atentat na življenje Mussolinija 15-letna ječa, za slučaj da se poizkus posreči, določa zakon dosmrtno ječo.

Kot poročajo iz Londona, nameravata priti v Rim sestra atentatorice in njen brat lord Ashbourne, da se zavzame za njo.

Prve znake duševnega razkroja so opazili domači pri njej pred štirimi leti. Bili so posledica smrti njenega brata Viktorja, o katerem se še danes ne ve, če je bil umorjen ali pa je izvršil samomor. Bolest radi izgube tega brata, ki ga je nadvse ljubila, je vplivala na duh Violete Gibson, sicer pametne iz izobrazbe, toda nekoliko histerične dame tako porazno, da so jo morali oddati v sanatorij. Leta 1923, ko je bila zopet doma, je neke noči nenadoma izginila. Policija jo je našla na cesti z velikim nožem v roki. Nato je bila oddana v blaznico. Po 6 mesecih so jo zopet odpustili, ne da bi mogli garantirati zdravnik, da je trajno ozdravila. Proti volji svoje rodbine je odšla lansko leto v Italijo, češ da tam za prisposojene ljudi ni zakona ter je ne morejo zapreti v blaznico.

Sport.

Nedeljske nogometne prvenstvene tekme:

SK ILIRIJA — SK SVOBODA 17 : 0. — Ilinija je postavila napram svojemu protivniku skoro kompletno rezervno moštvo, ki je visoko porazilo mlado Svobodo. Tekmo je sodil dobro g. Joža Smole.

SK SLOVAN — ZSK HERMES 2 : 2. — Tekma se je zopet vršila v znamenju incidentov. Vsled dejanskega napada svojega protivnika je sodnik kmalu v začetku izključil igralca Hermesa, tako da je Hermes igral večino igre z desetimi igralci. Slovan je igral precej surovo — videti je bilo klasične foule katerih avtor je bil Slovanov igralec Marchiotti. Na te foule je Hermes dejansko reagiral, kar je privedlo sodnika do tega, da je tekmo predčasno zaključil. V splošnem je imel Hermes smolo, kajti igral je v prvem polčasu proti vetru, v drugem pa proti solncu. Tekmo je sodil g. Možina, ki se pa ni izkazal dovolj energičnega. V bodoče bi bilo želeli, da merodajni faktorji vendar že enkrat zaterejo to podivjanost na igrišču, ki vede do dejanskih spopadov; prejšnja leta se slične stvari niso nikdar dogajale, izvemši lansko leto enkrat pri tekmi Ilirija : Primorje. Bilo bi v interesu zdravega razvoja nogometnega sporta, da se to v kati zatre.

SK JADRAN — SK SLAVIJA 5 : 2. — Jadran je nastopil, kakor v zadnjem času običajno, zopet z nekaterimi rezervami; v splošnem pa je izmenjal mesta svojih igralcev; tako je igral Pečnik v napadu, bivši goalman Vidmar v obrambi in Vončina v goalu. Ta postava pa se nam zdi popolnoma ponesrečena, kajti Pečnik tik pred golom konstantno odpove in Vončina je skrajno nesiguren v goalu. Slavija je s par predori v drugi polovici dosegla oba goala. Jadran je bil celo igro v premoči; rezultat ne odgovarja poteku igre. Tekmo bi moral soditi g. Fink; ker pa slednji ni prišel, je vstopil mesto njega g. Joža Smole, ki pa ni pokazal posebne odločnosti.

ZSK HERMES rez. — SK SLOVAN rez. 3 : 0. — Slovanovo moštvo ni nastopilo; vsled tega je avtomatično doseglo gorenji poraz.

SOKOLSKA AKADEMIJA.

»Ljubljanski Sokole« naznanja, da bo predprodaja vstopnic za slavnostno telovadno akademijo — ki se vrši v sredo 14. t. m. — v torek 13. in sredo 14. med uradnimi urami, t. j. od 4. do 7. ure zvečer v društveni pisarni v Narodnem domu, priličije levo.

DIJAŠKI VESTNIK.

Jug. napr. akad. društvo »Jadran« nam je poslalo z ozir. na našo notico »Simp-tem boljših moralnih načel med slovenskim dijaštvom«, ta popravek: »Ni res, da bi se med društvenimi člani nahajal organizator denunciacij. Prav tako je neresnično, da bi v JNAD nastala kakršna koli struja, naperjena proti eni ali drugi osebi. Ni res, da bi kakršnakoli struja pretela z izstopom, in ni res, da bi društveno razsodišče imelo kakršnokoli takšno ali slično zadevo v rokah. Končno ni res, da bi društvo »Jadran« bilo »samostojno demokratsko«, marveč je »jugoslovansko napredno akademsko društvo«.

To in ono.

ZLATO IZ SREBRA.

Pariški kemik Jollivet de Castellet je javil te dni francoskemu finančnemu ministru, da se mu je po dolgotrajnih napornih poizkusih posrečilo rešiti problem alkimije ter proizvajati na umeten način zlato. Seveda more proizvajati zaenkrat zlato samo iz srebra. Metoda, je pisal alkimist ministru, obrazložil v vseh podrobnostih posebnemu komiteju znanstvenikov, če se zaveže minister, da bo zahteval od članov komisije, da bodo molčali, dokler jih on ne razveže te dolžnosti. To je potrebno radi tega, je nadaljeval alkimist, ker je stvar velikanskega gospodarskega pomena ter bi omogočila, da bi se spravile razdrapanne francoske finance zopet na noge.

Ime Jollivet de Castellet je dobro znano

ludi izven mej Francije. 60letni znanstvenik je bil v svoji mladosti prominenten kemik. Pred kakimi tremi deceniji pa se je jel pečati s problemom umejnega proizvajanja zlata ter začel s časom popolnoma v vode starih alkimistov. Pred 20 leti je ustanovil v Parizu alkimistično družbo, ki šteje danes 20 članov. Tudi je spisal Jollivet de Castellet celo vrsto knjig o poizkusih starih alkimistov, ki so povzročile med znanstveniki ostre polemike. Zanimivo, da je predlagal Jollivet ponovno raznim znanstvenim korporacijam javno diskusijo, vendar pa je bil njegov predlog vselej odklonjen.

V nasprotju z modernimi alkimisti, ki skušajo doseči svoj cilj potom razkrojilive atomov, bazira Jollivetova metoda na tradiciji starejših alkimistov, zlasti na zapiskih slavnega adepta Lescaris. Pri prvih posrečeni poizkusih je dalo baje 22 unc srebca 2 unci zlata, Jollivet pa pravi, da je treba njegovo metodo samo izpopolniti, da postane njegova metoda tudi gospodarsko rentabilna.

Vzgoja za zakon pri Kanibalih.

Kot poročajo raziskovalci, eksistirajo v do- slej še malo znanih pokrajinah Amaeskega veletoka plemena ljudožrevec, ki jih belokožci deslej še niso nikdar videli. Med drugimi ne- navadnimi šegami teh ljudi so zanimive pri- prave deklet za zakon. Kakor hitro doseže deklet za možitev potrebno starost, pride v skrbno zastražen labor. Izkušene matere kri- mijo svoje hčerkice s posebnimi tradicionalni- mi jedili ter jih drže strogo ločene od sveta. Med to klavzuro se prične med očeli poga- janja o poroki, pri katerih igra glavno vlogo kupna cena. Ko je kupčija sklenjena, peljejo deklico iz labora v gozd. Tam jo privežejo k drevesu nakar jo obstopijo čarovniki in du- hovníki. Da dano znamenje se ji približajo možje, oboroženi s šibami. Duhovníki into- inrajo, plešči divje plese, starodavne pesmi, medtem, ko iščejo ženske pod drevesi dračje. Tedaj začno možje deklečo s šibami tepsti, dok- ler se od bolečin ne onesvesti. To se smatra kot dobro znamenje. To je dokaz, da so za- pustili hudobni duhovi njeno telo ter zbežali na drevo. Mlado mučenico odvežejo ter jo odvedejo zopet v taborišče, kjer jo ležijo ve- šče ženske z zelišči. Ljubdstvo zažge nato dra-

čje okrog drevesa, na katerega so zbežali zli duhovi in šibe, s katerimi je bila deklica te- pena. Tedaj je pride ženin lahko snubit in lakej, ko se ji zacelijo rane, se vrši z velikim pompom poroka. Zakoni pri teh plemenih so vzorni. Ločitve so izredno redke, to pa zato, ker se ponovi pred vsako poroko šibanje...

NAJELEGANTNEJSI BANDIT SVETA OBESEN.

Te dni je bil v Konnektikutu radi neštevil- nih drznih vlomov in par roparskih umorov obešen Gerald Chapman.

Lopov se je odlikoval z izredno iznajdlji- vestjo in drznostjo ter z ekskvizitno eleganc- o. Svoje največje zločine je izvršil vse z monoklom v očesu in v brezhibni, dnevnemu času odgovarjajoči toaleti, večinoma toraj v — fraku, ki je bil puncto mode in elegance vedno »dernier cri«. Njegov vpliv na ženske je bil fenomenalen.

Eden od njegovih najbolj uspešnih coup-jev je bil vlom v poštno blagajno v Newyorku. Plen je znašal 400.000 dolarjev. S tem denarjem je živel dalje časa brezskrbno, ve- selo in razkošno v najelegantnejšem okraju Newyorka. Njegova žiljenska tovarišica je bila oboževana krasotica, nastopal je pod imenom grof Gramercy ter izdal na dan po- vprečno 200 dolarjev.

Dvakrat je pobegnil iz ječe in ko je vlo- mil meseca oktobra 1924 v neki safe ter ga je izsledil kmalu nato neki policist, je moža postave enostavno ustrelil, nato pa svoje delo mirno nadaljeval. Ko so mu postala končno tla vendarle prevročila, jo je popihal v Evro- po, kjer je ostal do leta 1925. Povratek v domovino je postal zanj usodepoln.

Drastično srodstvo. Neka hišna poses- nice v Caenu (Francija) se je trudila že da- lje časa, da bi se bila iznebila dveh neljubl- jih najemnikov. Ker pa je pri sodišču vselej pogorela, se je poslužila te dni radikalnega srodstva. Na vsežgodaj se je pojavilo pred hišo kakih 20 delavcev s krampi, lopatami, sekirami itd. Odložili so svoje orodje, pome- tali mobilije sranak na cesto ter jeli hišo po- dirati. Vsi protesti deložirancev niso nič po- magali; zvečer je bil na mestu hiše kup raz- valin.

Jack London:

Morski vrag.

Bile so trde kot železo. Opazil sem tudi, da se mu je vse telo nenavadno stisnilo, da so se mu mišice oblikovale okoli ledij, po hrbtu in preko pleč; da so bile roke malce vzdignjene in so se njegove mišice napenjale, prsti pa vpogibali, da so bili videti kot kremplji; da se je celo izraz oči izpremenil in da se je v njih prikazala pazljivost, opreznost in svit boje- vitosti.

»Stalnost, ravnovesje,« je dejal in odnehal z na- penjanjem, da je bilo telo mahoma zopet v mirnem stanju. »Stopala rabim, da se držim tal, noge, da stojim na njih, da mi pomagajo upirati se, z rokami, zobmi in nohti pa se borim, da ubijam in da mene ne ubijejo. Namen? Koristnost je boljša beseda.«

Nisem se prerekoval. Videl sem stroj prvotne bojevitosti zveri in name je naredil tako silen utis, kakor da bi bil videl stroje kake velike bojne ladije ali atlantiškega parnika.

Z ozirom na silni boj na srednjem delu ladije sem bil presenečen, ker so bile njegove rane površne, in ponosen sem, ker sem jih tako spretno opral in zavzal. Z izjemo nekoliko večjih ran so bile ostale zgolj praske in obdrgnjenja. Udarec, ki ga je bil dobil, pred- no je padel v morje, mu je odtrgal kožo na glavi v dol- žini več palcev. To rano sem po njegovih napotilih očis- til in je sešil; preje sem še obril robove rane. Tudi meča ene noge so bila precej ranjena in so bila videti kakor da bi jih kak mesarši pes razmesaril. Nek mor-

nar, tako mi je pravil, se je začetkom boja zagrizel vanje in je tako držal z zobmi, da ga je bil privlekel do vrha lestvice, kjer ga je z drugo nogo odbrenil.

»Čakaj, da nekaj povem, Klada; kakor sem že rekel, si jako pripraven človek,« je pričel Larsen, ko sem dovršil svoj posel. »Kakor že veš, smo brez prvega mornarja. Odslej boš postavljaj straže, dobival na mesec petinsedemdeset dolarjev in na srednjem in zadnjem koncu ladje te bodo nazivali gospod Van Weyden.«

Jaz-jaz ne razumem plovbe, saj veste,« sem dahnil.

»Sploh treba ni.«

»Meni v resnici ni do tega, da bi zavzemal visoka mesta,« sem ugovarjal. »Že na sedanjem skromnem mestu je življenje negotovo in nevarno. Tudi nimam nobenih izkušenj.«

Nasmejal se mi je, kakor da bi bilo vse že urejeno. »Nočem biti prvi mornar na tej pekleni ladji!« sem zavpil kljubovalno.

Videl sem, kako mu je obraz otrdel, in oči so se mu zasvetile brez usmiljenja.

Odšel je k vratom svoje sobe in rekel:

»Sedaj gospod Van Weyden, pa lahko noč!«

»Lahko noč, gospod Larsen,« sem odgovoril s sla- botnim glasom.

Šestnajsto poglavje.

Ne morem reči, da bi bil moj položaj kot prvi mornar ugodnejši sedaj, ko mi ni bilo več treba pomi- vati kuhinjske posode. Poznal nisem najenostavnejših delžnosti prvega mornarja in slaba bi mi bila predla,

da ne bi mornarji imeli z menoj sočutja. Poznal nisem nobene podrobnosti pri vseh in takelaži, pripravljanju in ravnanju z jadrji; vendar so se mornarji potrudili, da so me učili v vsem — posebno Louis se je izkazal dobrega učitelja — in imel sem le malo sitnosti z oni- mi, ki so bili pod menoj.

Z lovci je bilo drugače. Vajeni več ali manj mor- ja so me smatrali kot nekako šalo. Bila pa je tudi v resnici pravcata šala za mene, da sem jaz, človek, ki je preživel vse življenje na kopnem, vršil službo prvega mornarja, ampak, da so me drugi smatrali kot šalo, to je bilo nekaj drugega. Izrekel nisem nobene pri- tožbe, toda Wolf Larsen je zahteval glede mene, da se vsi kar najatančnejše drže pomorske etikete — vse bolj, kot pri Johansenu. Konečno je s pomočjo batin, gročnenj in obilnim godranjem vendarle ugnal lovec. Sedaj šele sem bil »gospod Van Weyden« na celi ladji in samo včasih se je prigodilo, da me je Wolf Larsen neuradno poklical z imenom Klada.

Bilo je prav zabavno. Recimo, da se je veter obrnil za dve točki, ko smo bili pri obedu; ko sem odhajal od mize, mi je kapitan dal povelje glede na izpreme- njeni veter. Podal sem se na krov, pomignil Louisu, naj pride k meni, in od njega sem šele izvedel, kaj je treba storiti. Ko sem prebavil njegova navodila in doobra obvladal potrebni manever ladije, sem čez nekoliko minut šel in dal povelje. Takih slučajev je bilo več kot odveč. Spominjam se na neki tak slučaj, ko se je Wolf Larsen prikazal, baš ko sem pričel dajati povelja. Ka- dil je smetko in mirno gledal, dokler ni bilo povelje izvršeno, nato pa je odšel mimo mene na zadnji del ladije.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Uradnica

s prakso, večša knjigo- vodstva, koresponden- ca, strojepisja ter vseh pisar- vz oqzns 0251 lep qmsu takoj ali pozneje. Ponud- be na urpavo dnevnika pod šifro »Agilna 50«.

DOŠLO!

DOŠLO!

Vrtnice, dalje,

gladiole ravnokar došle v različnih barvah. Lepo- tična grmovja, sadike evel- tic in zelenjadi priporoč- il Ivan Simenc, vrtnar, Ljub- ljana, Gradišče 12.

Damam in

gospodom

se nudi lep zaslužek z raz- pečevanjem parfumerije. Potreben kapital 200 Din za vzorec. — Pismene po- nudbe pod »Postranski za- služek« na Propaganda, d. z o. z., Ljubljana, Selen- burgova ulica 7/II.

Oglašujte v »Narodnem Dnevniku«!

Sejmska

restavracija

se odda za dobo letošnje- ga velesojma od 26. junija do 5. julija. Krasen paviljon je opremljen s ku- binjo. Odda se tudi vimo- toč (lep paviljon na vno- skem oddelku velesojma). Ponudbe je vložiti pisme- no do 15. aprila t. l. na Urad Ljubljanskega vele- sojma, ki daje tudi vse informacije.

Postranski

zaslužek

primerno za vsakogar. Pojasnila proti zamki i- dinarja. Propaganda, d. z o. z., klanina družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

Pisarniška moč

z večletno prakso, večša perfektno strojepisja ter vse pisarniških del, išče parurne zaposlitve dnev- no. Vse ostalo po dogo- voru. Ponudbe na urpavo lista pod »Zmožna 1«.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

➔ ZAHTEVAJTE PONUDBO! ➔

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje,

VSARKDO si lahko izboljša svojo eksistenco s pravilno uporabo najboljših ŠIVALNIH STROJEV

„Gritzner“ in „Adler“ ter z nedosežnimi pletilnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji edino pri tvrdki JOSIP PETELINC, Ljubljana blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.